

Uppföljning och utvärdering familjecentral

Anders Trumberg – Region Örebro län, Örebro universitet
Marie Cesares Olsson – Region Örebro län & FFFF

Innehåll

Kartläggande litteraturöversikt
Förstudie
På gång

Bakgrund - FFFF:s styrelsearbete – Uppföljning & utvärdering

En prioriterad fråga för styrelsen med stöd från (på uppdrag av) landets regionala kontaktpersoner (RK) och startade:

- **2016** - Dialog med tidigare SKL (SKR) i syfte att stärka arbetet med FC & Dialog med MFoF i samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset – genererade i samverkan - utvärdering
- **2017** – Träffar med myndigheter & regionala stödfunktioner kring bl.a. uppföljning
- **2018** – Fortsättning från 2017 – Resultat två spår – 1. stärkt samverkan med Länsstyrelsen på regional nivå. 2. stärkt samverkan gällande uppföljning och utvärdering
- **2018-2019** – FFFF/FoHM/MFoF/SKR & forskare
- **2019-2020** - Region Örebro län fick i uppdrag att starta ett arbete med programteori i syfte att få fram mått och indikatorer för att se resultat av familjecentralarbetet.

Vad är känt om betydelsen av familjecentralers arbete för att främja barn och familjers hälsa och välmående?

- en kartläggande litteraturoversikt

Region Örebro län

Syfte och frågeställningar

Syfte

Att undersöka vilken betydelse familjecentralers arbete har för att främja god hälsa och välbefinnande hos barn (0-6 år) och deras vårdnadshavare

Frågeställningar

Vad är känt om familjecentralers hälsofrämjande- och förebyggande arbete med barn och familjers hälsa avseende:

- Familjecentralers tillgänglighet för vårdnadshavare
- Vårdnadshavares upplevelse av familjecentralers verksamhet
- Jämlikhet i hälsa
- Psykisk och fysisk hälsa
- Samspel mellan barn- och vuxen
- Sociala nätverk
- Jämställt föräldraskap

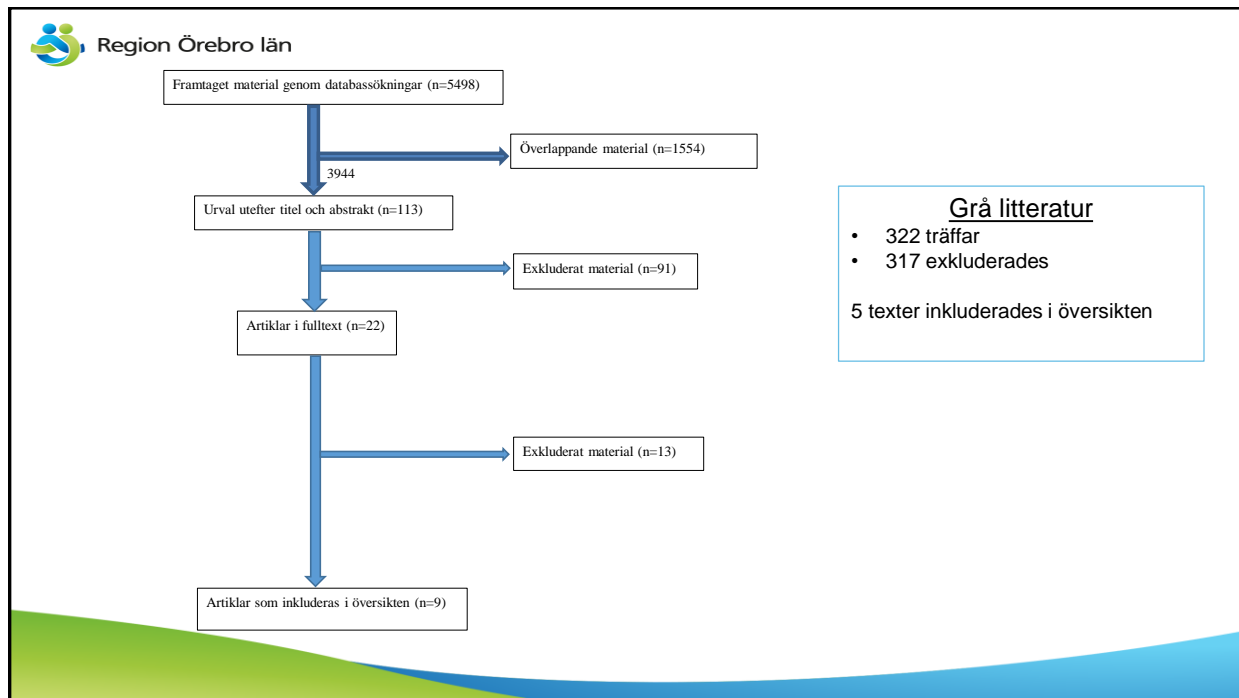
Region Örebro län

Metod

- Utgått från Folkhälsomyndighetens manual för kartläggande litteraturöversikter

Generella inklusionskriterier

- Studier som använt kvantitativ metod, kvalitativ metod eller mixad metod.
- Studier på engelska, svenska, norska och danska.
- Studier som publicerats mellan 1995 och augusti 2020

 Region Örebro län

Vetenskaplig litteratur	Grå litteratur
Mercer F., Darbyshire C., Finlayson J., Kettle M., & Dickson A. (2020) "The role of family centres in reducing social isolation in deprived communities"	Arthur D Little et.al. (2020) "Utvärdering av samverkanslokaliseringar för familjecentrerat arbetssätt i Göteborg"
Jose K., Christensen D., van de Lageweg W. & Taylor C. (2019) "Tasmanian child and family centers building parenting capability: a mixed method study"	I. Skjesol Bulling (2017) En mangfaldig møteplass Åpen barnehage som integreringsarena"
Skjesol Bulling I. (2017) "Stepping through the door exploring low threshold services in Norwegian family centers"	Abrahamsson A., Bing V. (2011) "Familjecentralen. Mervärde för alla föräldrar genom sanlokalisering?"
Taylor C.L, Jose K., van de Lageweg W. & Christensen D. (2017) "Tasmanian child and family centres: a place-based early childhood services model for families and children from pregnancy to age five"	Lindskov C (2010) "Family Centre Practice and Modernity A qualitative study from Sweden"
Abrahamsson A. & Samerasinghe K. (2012) "Open pre-schools and integrated health services a program theory"	Lundström-Mattson A. (2009) "Socialt förebyggande arbete med familjecentralen som arena"
Gillespie J.L. (2009) "Family centers in rural communities lessons for policy, planning and practice"	
Sheppard M., MacDonald P. & Welbourne P. (2008) "Service users as gatekeepers in children centres"	
Sanders. R & Roach G. (2007) "Closing the Gap The effectiveness of referred access family support services"	
Pitthouse A. & Holland S. (1998) "Open access family centres and their users: Positive results, some doubts and new departures"	

Region Örebro län

Huvudsakliga resultat

- Familjecentralers verksamhet kan utgöra ett tillgängligt stöd till vårdnadshavare
 - Men det kan finnas olika trösklar som språk, infrastruktur, kunskap om familjecentralers roll och uteslutande sociala strukturer, som riskerar att begränsa vårdnadshavares tillgänglighet till familjecentralers verksamhet
- Studierna antyder att vårdnadshavare generellt är nöjda med familjecentralers verksamhet och att insatserna verkar nå de som har mest behov
 - Familjecentraler bör erbjuda olika typer av stöd och insatser så att vårdnadshavare kan plocka upp det som passar dem just vid det tillfället
- Vårdnadshavare upplever att de genom familjecentralers verksamhet får bättre verktyg och möjligheter att hantera sina utmaningar.
 - Flera vetenskapliga studier och studier i den grå litteraturen gör dock gällande att familjecentraler främst attraherar kvinnor vilket kan påverka FCs möjligheter att arbeta för ett jämställt föräldraskap.

Region Örebro län

Huvudsakliga resultat forts.

- Kunskapsläget bedöms vara oklart gällande hur familjecentraler påverkar vårdnadshavares och barns psykiska- och fysiska hälsa och samspelet mellan barn och vuxen
- Flertalet studier indikerar att familjecentraler kan bidra med att stärka vårdnadshavares sociala nätverk och bidra till att minska social isolering
 - Några studier i den grå litteraturen lyfter även att familjecentralers funktion som mötesplats kan ha en positiv inverkan på integration.

Region Örebro län

Övergripande slutsats

De studier som ingår indikerar att familjecentralers hälsofrämjande- och förebyggande arbete har en positiv inverkan kopplat till hälsa och välbefinnande hos barn och deras vårdnadshavare

Det behövs i dagsläget mer forskning för att kunna ge ett mer heltäckande och generellt svar

Det saknas i hög grad kvantitativa studier inom området och det behövs särskilt fler studier riktade direkt mot barnen men också mot mäns upplevelser av familjecentralernas verksamhet

Region Örebro län

Vad är viktigt att undersöka för att få fram betydelsen av familjecentralers arbete för att främja barn och familjers hälsa och välmående?
- en förstudie

Förstudie Familjecentral – Syfte och mål

Syftet är att skapa förutsättningar för att en väldesignad studie av familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa ska kunna genomföras i Sverige.

Målet är att ta fram ett underlag som beskriver relevant metod och relevanta forskningsfrågor kopplat till vetenskapliga kunskapsluckor och praktikens behov gällande familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa, bilda en tvärvetenskaplig forskargrupp som får i uppdrag att ta fram en forskningsplan som ska skickas till en forskningsfinansiär under 2021.

Finansieras av Folkhälsomyndigheten

Förstudiens fyra faser

FAS 1	Inventering av forskare i Norden i syfte att få fram ett tvärvetenskapligt forskarteam som representerar relevanta vetenskapliga områden Genomföra ett forskarmöte i syfte att få fram relevanta forskningsfrågor som utgår från vetenskapliga kunskapsluckor och arbetet med framtagande av programteori samt diskutera urval, metod och intressentmedverkan (heldag/internat). Sammanställa och analysera resultat från forskarmötet
FAS 2	Genomföra intervjuer med verksamhetsnära personer i syfte att diskutera forskningsfrågornas relevans och hur de skulle kunna besvaras samt inventera ytterligare behov av forskningsfrågor. Forskarnas idéer om urval, metod och intressentmedverkan kommer också att diskuteras. Genomföra intervjuer med beslutsfattare (ex. skol- och socialchefer, hälso- och sjukvårdschefer). Se syfte som ovan Genomföra intervjuer med nyckelpersoner inom myndigheter, regioner/kommuner och intresseorganisationer. Se syfte som ovan Ekonomisk rapportering Analys och sammanställning av intervjuerna
FAS 3	Sammanställa underlag som beskriver relevanta forskningsfrågor kopplat till vetenskapliga kunskapsluckor och praktikens behov gällande familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa Rapport på remiss
FAS 4	Formera forskargrupp samt referensgrupp med regionala kontaktpersoner och verksamhetsnära personer Återrapport till Folkhälsomyndigheten

8 forskare från Karolinska, Uppsala & Örebro universitet

7 verksamhetsnära och samordnare på familjecentralen från Malmö till Haparanda, av 9 tillfrågade

5 beslutsfattare, av 7 tillfrågade

10 nyckelaktörer inom myndigheter, regioner och intresseorganisationer, av 11 tillfrågade.

Resultat!

Forskare

- Upplevelser av föräldrakompetens
- Barnets fysisk och psykisk hälsa
- Samspel och relationer
- Språkutveckling
- Slussning
- Sociala nätverket
- Vikten att studera beteenden och inte bara attityder och upplevelser

Nyckelfunktioner, beslutsfattare, verksamhetsnära

- Familjecentralens betydelse för föräldrar
- Påverkan på barns hälsa
- Jämlikhetsperspektivet
- Kunskap, kompetens och mående hos personal

Avslutande reflektioner och framtida behov

- Förstudiens **första delmål är i mål** – underlag med relevanta forskningsfrågor och metoder
- Forskningen bör **fokusera på barns hälsa** och utveckling, **samspel** mellan barn och föräldrar samt **föräldraförmåga**
- **Utmaning**
 - att välja forskningsdesign som verkligen svarar på forskningsfrågor vilket kommer att kräva en hel del arbete
 - finansiering
- Förstudiens **andra delmål är inte i mål** – att bilda en tvärvetenskaplig forskargrupp
- **Stort** engagemang, intresse och behov av få fram mer kunskap

Nästa steg

- Strategisk samverkan mellan region Jämtland Härjedalen, Jönköping, Skåne och Göteborgs stad gällande – kartläggning och samverkansmätning
- RISE samarbete med FFFF - syftar till att ta fram en modell för uppföljning av struktur-, process-, resultat- och utfallsmått
- FoHM finansiering Region Örebro län att ta fram ett underlag inför en forskningsansökan

Kontaktuppgifter!

Anders Trumberg
anders.trumberg@regionorebrolan.se

Marie Cesares Olsson, Utvecklingsledare
marie-cesares.olsson@regionorebrolan.se

Välfärd och folkhälsa
 Regional utveckling, Region Örebro län